

Učební osnova vyučovacího předmětu mechanika

Obor vzdělání:	23 – 41 – M/01 Strojírenství
Délka a forma studia:	4 roky denní studium
Celkový počet týdenních hodin za studium:	9
Platnost:	od 1.9.2009

Pojetí vyučovacího předmětu

Obecné cíle

Vyučovací předmět mechanika patří do obsahového okruhu projektování a konstruování. Současně plní i funkci průpravnou vzhledem ke strojírenské technologii i stavbě a provozu strojů. Nejdůležitějším cílem výuky mechaniky na středních odborných školách je rozšířit obecné znalosti a dovednosti potřebné ke studiu dalších předmětů zařazených do odborného vzdělávání ve škole i znalosti, potřebné v jejich budoucí odborné praxi."

Vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci dovedli:

- ovládat a používat odbornou terminologii
- používat pomůcky: rýsovací potřeby, kalkulátor, odbornou literaturu, technické normy, PC, internet
- řešit základní úlohy statiky tuhých těles
- provádět pevnostní výpočty spojovaných součástí a dílců, kontrolovat jejich namáhání a deformace
- zjišťovat kinematické veličiny při pohybu přímočarém, rotačním a složeném a ovládat problematiku kinematických mechanismů
- řešit jednoduché úlohy z oboru hydromechaniky a termomechaniky
- zkoumat a řešit problémy včetně diskuse výsledků jejich řešení
- aplikovat matematická i grafická řešení oblastí mechaniky s dostatečnou přesností

Charakteristika učiva

Žáci získají hlubší znalosti a dovednosti z těchto částí mechaniky:

1. ročník	statiky tuhých těles
2. ročník	pružnosti a pevnosti kinematiky
3. ročník	dynamiky hydromechaniky termomechaniky

Pojetí výuky

Přístup pedagoga i obsah učiva bude volen tak, aby u žáka po vzdělávacím procesu převládaly pozitivní emoce. Při výuce budou využívány moderní vyučovací metody, které zvyšují motivaci a efektivitu a tedy i kvalitu vzdělávacího procesu. Vedle tradičních metod vyučování (výklad, vysvětlování, demonstrace intelektuální i psychomotorické dovednosti a způsobilosti, procvičování pod dohledem učitele) se budou také zavádět:

- dialogická metoda
- diskuse
- skupinová práce žáků
- projekty a samostatné práce
- metoda objevování a řízeného objevování
- rozvíjení tvořivosti a vynalézavosti

- učení se z odborného textu a vyhledávání informací v technických diagramech a technických normách
- učení se ze skutečností
- samostudium a domácí úkoly
- návštěvy, exkurze a jiné metody
- využívání prostředků ICT.

Hodnocení výsledků žáků

Hodnocení výsledků žáků se bude řídit klasifikačním řádem, který je součástí školního řádu.

Žáci budou hodnoceni tak, aby hodnocení mělo motivační charakter. Budou využívány kontrolní písemné, popřípadě grafické práce a žákům, kteří dosáhnou špatných výsledků, bude umožněno ústní přezkoušení, které bude průběžně zařazováno po celý školní rok. Při klasifikaci budou vyučující vycházet nejen z výsledků písemného a ústního zkoušení, ale i z celkového přístup žáka k vyučovacím předmětům.

Přínos předmětu k rozvoji klíčových kompetencí a průřezových témat

Žáci by si měli v hodinách mechaniky osvojit nástroje k pochopení světa a rozvinout znalosti a dovednosti potřebné k učení se, naučit se vyrovnávat s různými situacemi a problémy, být připraveni řešit úkoly nutné pro zvládnutí technickohospodářských funkcí, pro které jsou připravováni.

V mechanice budou rozvíjeny hlavně tyto kompetence:

- správně používat a převádět jednotky
- zvolit pro řešení úkolu odpovídající postupy a techniky a používat vhodné algoritmy
- provést reálný odhad výsledku řešení praktického úkolu
- využívat různé formy grafického znázornění reálných situací a používat je pro řešení
- vymezení problému a nalezení strategie řešení
- komunikace (schopnost pochopit písemné, grafické nebo ústní výroky, vyjádřit je a sdělovat jejich význam)
- práce s daty (sledování změn, čtení diagramů a grafů)
- prostorová představivost
- rozvíjet schopnost aplikovat získané poznatky
- užití pomůcek a nástrojů (technické normy, výpočetní a informační techniku)
- hledat a vytvářet integrační vazby s ostatními předměty (stavba a provoz strojů, strojírenská technologie)

Rozpis učiva a výsledků vzdělávání:

1.ročník

Učivo	Výsledky vzdělávání Žák:	Hod.
Členění mechaniky Fyzikální veličiny Vztah hmoty, prostoru a času	Seznámí se z s částmi mechaniky, základními pojmy ve fyzice a se soustavou těles	6
Statika Rovinná soustava sil procházejících jedním bodem a neprocházejících jedním bodem	Řeší síly, jejich působení, polohy a výslednice – graficky a početně, uvedení do rovnováhy a posouváním sil. Řeší graficky i početně reakce a uložení nosníků	24
Těžiště - čar - ploch - těles	Určuje polohy těžiště jako bodu, kterým prochází výslednice sil, hlavní důraz řešení grafické určení těžiště ploch	8
Prutové soustavy	Řeší koncepci příkladových nosníků, určuje velikosti a směry sil v uzlech	8
Soustavy sil v prostoru	Rozkládá síly v prostoru, řeší výslednice sil – graficky a početně	6
Jednoduché mechanismy	Chápe základní mechanismy – nakloněná rovina a kladka. Řeší síly na mechanizmech bez pasivních odporů, a s pasivními odpory, konkrétně řeší síly na šroubu a brzdách	22
Pružnost a pevnost	Chápe působení vnějších sil a momentů na součásti stroje. Rozlišuje princip vnějších a vnitřních sil, pojmy napětí a základní druhy namáhání	6
Namáhání tlakem, tahem	Určuje pevnostní podmínky pro tah, dimenzování součástí a velikosti napětí. U tlaku rozlišuje namáhání uvnitř součástí a tlak na stykových plochách	14
Namáhání stříhem	Počítá z pevnostních podmínek napětí ve smyku, hlavní rozlišení je v dimenzování součástí a ve výpočtu střížných sil	8

Rozpis učiva a výsledků vzdělávání:

2. ročník

Pružnost a pevnost	Definuje kvadratické momenty průřezu, odvozuje momenty průřezu v krutu a ohybu a ohybu.	14
Namáhání krutem	Využívá pevnostní podmínky v krutu při dimenzování součásti kruhových a nekruhových průřezů, řeší závislost kroutícího momentu na výkonu a otáčkách. Řeší pružiny namáhané na krut	40
Namáhání ohybem	Z kvadratických momentů průřezu definuje momenty průřezu v ohybu. Řeší průběhy posouvajících sil a ohybových momentů u nosníků. Z pevnostních podmínek dimenzuje nosníky, počítá průřezy nosníků, řeší deformace nosníků. Rozlišuje a řeší nosníky stálého průřezu a stálého napětí.	
Nosníky staticky neurčité	Řeší základní podmínky pro výpočet staticky neurčitých nosníků	
Stabilita součástí, vzpěrná pevnost	Řeší druhy vzpěru součástí, rozlišuje druhy pružného a nepružného vzpěru a tlaku, kontroluje pruty namáhané na vzpěr, případně na tlak	12
Kmitavé namáhání	Určuje druhy cyklického namáhání. Kontroluje součásti v závislosti na únavě materiálu a tvarové pevnosti.	10
Kinematika		
- Přímočarý pohyb hmotného bodu	Popisuje průběh pohybu tělesa v prostoru a čase bez zřetele na příčiny. Z pohybu přímočarého bodu řeší rychlosti a zrychlení. Z pohybu křivočarého a rotačního pohybu řeší obvodové rychlosti a tečné a normálové zrychlení.	8
- Složený pohyb hmotného bodu	Řeší absolutní a relativní pohyb. Aplikuje složený pohyb na řešení praktických případů (pohybu vozidel, rychlosti na lopatkách turbin, čerpadel)	8
Kinematika těles	Určuje stupně volnosti mechanismů. Řeší převody ozubených kol. Řeší rychlosti mechanismů.	6
Harmonický pohyb	Definuje kmitavé děje těles, řeší jednoduché harmonické pohyby a skládání harmonických pohybů.	4

Rozpis učiva a výsledků vzdělávání:

3. ročník

Dynamika	Definuje pohybové zákony, základní pojmy pro práci, výkon, příkon, energii a odpovídající jednotky	4
- Dynamika posuvného a otáčivého pohybu tělesa	Řeší dynamiku hmotného bodu při přímočarém a rotačním pohybu. Aplikuje pohyby těles na konkrétních příkladech (graficky a početně)	18
- Vyvažování těles	Řeší vyvažování pohybujících se přímočarým a rotačním pohybem. Stanovuje základní podmínky dynamického vyvažování.	6
- Ráz těles	Definuje pojem ráz, rozdělení rázů. Určuje výpočtem ztrátu pohybové energie při rázu	2
Hydromechanika	Rozlišuje mechaniku tekutin a jejich dělení	2
- Hydrostatika	Definuje základní pojmy pro tekutinu, kapalinu, vzdušinu, tlak	4
- Tlak v kapalině, tlaková síla, vztlková síla, hydrostatická síla	Řeší tlak v kapalinách, hydrostatickou sílu, rovnováhu kapalin	6
Hydrodynamika		
- Základy proudění	Zabývá se pohybem tekutin – kapalin a jejich působení na tuhé těleso	4
- Pohybová rovnice	Z Bernoulliho rovnice proudění řeší průtoky kapalin	6
- Dynamické účinky proudící kapaliny	Řeší pohybové rovnice proudící kapaliny a principy proudění kapalin u lopatkových strojů	6
- Obtékání těles	Definuje profil a silové účinky při obtékání jako proudění kapaliny	2
Termomechanika		
- Základní pojmy	Charakterizuje vlastnosti ideálního plynu, základní stavové veličiny a jednotky	2
- Termodynamika plynů	Ze zákonů termodynamiky definuje pojmy práce, energie, a entalpie plynů. Charakterizuje tepelný oběh a entropii	12
Vratné a nevratné změny stavu ideálního plynu	Definujte druhy změn a jejich základní rovnice. Vyjadřuje změny stavu plynů v příslušných diagramech.	8
Termodynamika par	Charakterizuje vlastnosti a změny stavu par v diagramech	8
Sdílené teplo	Charakterizuje sdílení tepla sáláním, prouděním a vedením. Rámcově řeší výpočet tepelných ztrát budov	12